
ACCOUNTING VALUATION POLICY FOR GOODS IN ENTERPRISES WITH INTERNATIONAL TRADE BUSINESS

Diana Dimitrova Petrova

University of National and World Economy - Sofia, Bulgaria, petrova.dd@abv.bg

Abstract: The main goal of the scientific article is to investigate the specific organizational and methodological problems related to the valuation of the goods in Bulgarian enterprises engaged in international trade business. The reasons determining significance of these problems in the context of growing economic globalization and the expansion of opportunities for Bulgarian enterprises to actively participate in the international trade are systematized.

The goods occupy a significant share in the total amount of assets of enterprises whose main activity is carrying out international trade business. Therefore, the valuation of the stock of goods plays an essential role in determining the total value of the resources of these enterprises, presented in the balance sheet.

The scientific methodology applied in the study of the issues is based on the normative and system approaches and the method of comparative analysis. From the position of the system approach, the valuation policy regarding the goods is considered as a part of the accounting policy of the enterprise, and the analysis of the stock of goods as a component of the analysis of the international trade business of the enterprise as a whole.

The object of special attention in the article are the various methods of determining the value of goods sold. A comparative analysis of these methods was made and the advantages and disadvantages of each of them were highlighted. The influence of the application of these valuation methods on key indicators for financial and accounting analysis of the international trade business of Bulgarian enterprises and for assessing the results of their activities in modern conditions is discussed.

The article analyzes the requirements of the national accounting legislation related to the valuation of the goods of the enterprise and the provision of accounting information for them. The importance of this information is substantiated both for the purposes of management of the enterprises carrying out international trade business, and for the external users of the information from their financial statements.

A key issue in forming the price of acquisition of a unit of goods in case of complex deliveries from abroad is the distribution of costs related to the delivery as a whole (transport and insurance costs, loading and unloading costs, import duties, etc.). A methodology is proposed for the distribution of such costs in order to include them in the acquisition price of the individual goods by applying a distribution coefficient.

As a result of the research, it is concluded that it is extremely important to carefully assess the valuation policy of the enterprise regarding the goods not only from the point of view of the current accounting period, but also of several accounting periods.

Keywords: accounting, valuation, goods, valuation policy, international trade business.

СЧЕТОВОДНА ОЦЕНЪЧНА ПОЛИТИКА ЗА СТОКИТЕ В ПРЕДПРИЯТИЯТА С МЕЖДУНАРОДЕН ТЪРГОВСКИ БИЗНЕС

Диана Димитрова Петрова

Университет за национално и световно стопанство - София, България, petrova.dd@abv.bg

Резюме: Основната цел на научната статия е да се изследват специфичните организационни и методологични проблеми, свързани с оценяването на стоките в българските предприятия, занимаващи се с международен търговски бизнес. Систематизирани са причините, обуславящи значимостта на тези проблеми в контекста на нарастващата икономическа глобализация и разширяването на възможностите за българските предприятия за активно участие в международната търговия.

Стоките заемат значителен дял в общата сума на активите на предприятията, чиято основна дейност е извършването на международен търговски бизнес. Поради това оценката на стоковите запаси играе съществена роля при определяне на общия стойностен размер на имуществото на такива предприятия, което се представя в счетоводния баланс.

Научната методология, приложена при изследването на проблемите, се основава на нормативния и системния подход и на метода на сравнителния анализ. От позицията на системния подход оценъчната политика по отношение на стоките се разглежда като съставна част на счетоводната политика на

предприятието, а анализът на стоките като съставен компонент на анализа на международния търговски бизнес на предприятието като цяло.

Обект на специално внимание в статията са различните методи за оценяване на продадените стоки при тяхното отписване от състава на имуществото на предприятието. Направен е сравнителен анализ на отделните оценъчни методи и се откरोени предимствата и недостатъците на всеки от тях. Изследвано е влиянието на прилагането на тези методи върху ключови показатели за финансово-счетоводен анализ на международния търговски бизнес на българските предприятия и за преценяване на резултатите от тяхната дейност в съвременните условия.

В статията са анализирани изискванията на националното счетоводно законодателство, свързани с оценяването на стоките на предприятието и осигуряването на счетоводна информация за тях. Обосновано е значението на тази информация както за целите на управлението на предприятията, осъществяващи международен търговски бизнес, така и за външните потребители на информацията от техните финансови отчети.

Ключов проблем при формирането на цената на придобиване на единица стока при комплексни доставки от чужбина е разпределението на разходите, отнасящи се за доставката като цяло (разходи за транспорт и застраховане, товаро-разтоварни разходи, мита за вноса и др.). Предложена е методика за разпределение на такива разходи с цел включването им в цената на придобиване на отделните стоки чрез прилагане на коефициент на разпределение.

В резултат на направените изследвания се стига до заключението, че е изключително важно внимателно да се преценява оценъчната политика на предприятието по отношение на стоките не само от гледна точка на текущия отчетен период, но и на няколко отчетни периода.

Ключови думи: счетоводство, оценяване, стоки, оценъчна политика, международен търговски бизнес.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

В днешните условия на нарастваща глобализация на световното икономическо пространство пред българските предприятия се разкриват все повече възможности за активно участие в международната търговия и за развиване на различни форми на международен бизнес. Една от ключовите проблемни области при създаването и използването на счетоводна информация за дейността на предприятията, занимаващи се с международен търговски бизнес, е оценъчната политика по отношение на стоките. Главните причини, обуславящи актуалността и значимостта на въпросите, свързани с оценяването на стоките при осъществяването на международен търговски бизнес, могат да бъдат систематизирани по следния начин:

- Стоките заемат значителен дял в общата сума на активите на предприятията, чиято основна дейност е извършването на международен търговски бизнес. Поради това оценката на стоките запаса играе съществена роля при определяне на общия стойностен размер на имуществото на такива предприятия, което се представя в счетоводния баланс.
- Прилаганите методи за оценяване разхода на стоките запаса, чрез които се определя отчетната стойност на продадените стоки, оказват пряко влияние както върху формирането на финансовия резултат от продажбите на стоки, така и върху крайния финансов резултат на предприятието за съответния отчетен период.
- Възприетата от предприятието оценъчна политика по отношение на стоките предопределя в значителна степен величината на редица финансови показатели с ключово значение за финансово-счетоводния анализ и оценката на резултатите от дейността му, в това число показателите за рентабилност, обрращаемост на стоките запаса и обща ликвидност.
- Счетоводната информация за стоките е от първостепенна важност за управленските органи на предприятието при анализирането и цялостното управление на международния търговски бизнес. Тя е обективно необходима за ефективното протичане на вътрешнофирмените процеси на планиране, анализ и контрол на извършваните международни търговски сделки, за изграждането на гъвкава управленска стратегия и тактика на международната търговска дейност, съответстващи на бързо променящата се и високо конкурентна международна пазарна среда. Информацията за оценяването на стоките, която поради значимостта си подлежи на задължително оповестяване във финансовите отчети като част от счетоводната политика на предприятието, е необходима за външните потребители на информация, за да могат на направят по-точни преценки за постигнатите финансови резултати и възвращаемостта, да анализират по-задълбочено миналото развитие на предприятията с международен търговски бизнес, да преценят по-добре бъдещите им перспективи и да вземат обосновани икономически решения.

2. МЕТОДОЛОГИЯ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Основната цел, поставена при разработването на научната статия, е да се изследват специфичните организационни и методологични проблеми, свързани с оценяването на стоките в българските предприятия, занимаващи се с международен търговски бизнес. Тя определя структурата на разработката и методите, които се прилагат при изследването на проблематиката.

Научната методология, приложена при изследването на проблемите, се основава на нормативния и системния подход и на метода на сравнителния анализ. От позицията на системния подход оценъчната политика по отношение на стоките се разглежда като съставна част на счетоводната политика на предприятието, а анализът на стоковите запаси като съставен компонент на анализа на международния търговски бизнес на предприятието като цяло. Анализирани са изискванията на действащото национално счетоводно законодателство в България, касаещи оценяването на стоките на предприятието и осигуряването на счетоводна информация за тях.

Обект на специално внимание в статията са различните методи за оценяване на продадените стоки при тяхното отписване от състава на имуществото на предприятието. Чрез сравнителен анализ на отделните оценъчни методи са открити предимствата и недостатъците на всеки от тях. Изследвано е влиянието на прилагането на тези методи върху ключови показатели за финансово-счетоводен анализ на международния търговски бизнес на българските предприятия и за преценяване на резултатите от тяхната дейност в съвременните условия.

3. ИЗСЛЕДВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ ОРГАНИЗАЦИОННИ И МЕТОДОЛОГИЧНИ ПРОБЛЕМИ ПРИ ТЕКУЩОТО И ПЕРИОДИЧНОТО ОЦЕНЯВАНЕ НА СТОКИТЕ В БЪЛГАРСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ С МЕЖДУНАРОДЕН ТЪРГОВСКИ БИЗНЕС (РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЯ)

Текущото и периодично оценяване на стоките в българските предприятия, развиващи международен търговски бизнес, се осъществява при спазване на изискванията на Закона за счетоводството и Национален счетоводен стандарт /НСС/ 2 „Отчитане на стоково-материалните запаси“. В съответствие с тях като база за оценяване на стоките при придобиването им се използва историческата цена. За историческа се счита цената, която действа в момента на придобиване на стоките и отразява съществуващите в този момент условия на пазара. Според разпоредбите на стандарта историческата стойност на придобитите чрез покупка стоки е тяхната доставна стойност. В нея се включват разходите по закупуването, в това число покупната цена, митата и таксите по вноса, невъзстановими данъци и акцизи, преките разходи по доставката и други разходи, допринасящи за привеждане на стоките в готов за използването им вид. Съгласно Правилника за прилагане на Закона за данък върху добавената стойност /ЗДДС/ „данък при внос на стоки се начислява независимо дали вносителят е регистрирано или нерегистрирано по закона лице“ (Правилник за прилагане на ЗДДС, 2022, чл. 48, ал.1). Сумите на търговски отстъпки, работи и други суми с подобен характер следва да се приспадат при пресмятането на разходите по закупуването на стоките. В състава на разходите по закупуването не трябва да бъдат отнасяни складови разходи по съхраняването на стоките, административни, финансови и извънредни разходи. Изисква се те да бъдат счетоводно отразявани като текущи разходи през периода на извършването им.

Изискването за включване на разходите по придобиването на стоките в доставната им стойност е съобразено с това, че отчетната стойност на стоковите запаси трябва да бъде призната като разход когато те се продадат, т.е. през същия период, през който бъдат признати съответните приходи от тяхната продажба. Чрез този начин на признаване за разход на отчетната стойност на продадените стоки на предприятието се осигурява съответствие на разходите и приходите за периода. Нарушаването на посочените изисквания чрез отразяване на разходи по доставките на стоки като текущи разходи при извършването им, вместо като съставни елементи на доставната стойност на стоките, би довело до неправилно определяне на финансовия резултат от продажбите на стоките, т.е. до неговото неправомерно занижаване с разходите по придобиването на все още непродадени от предприятието стоки.

В края на отчетния период стоковите запаси следва да се представят в счетоводния баланс по по-ниската от доставната и нетната им реализируема стойност, представляваща предполагаемата продажна стойност, намалена с разходите, необходими за реализиране на продажбата. За целта в края на отчетния период се налага да се извършва съпоставка между тези две стойностни оценки. Ако отчетната стойност на стоките е по-висока от нетната реализируема стойност, се отразява намаление до размера на тази стойност, което се признава като текущ разход. В края на всеки следващ отчетен период се изисква да се извършва ново оценяване на стоките и при положение, че условията, довели до обезценяването им вече са променени, трябва да се отрази увеличение, което не може да превишава стойността, която стоките са имали преди обезценяването им. Такъв е например случаят, когато някои стоки, които се отчитат по нетна реализируема

стойност, поради спад в цените на продажбите им, са все още в наличност през следващия отчетен период и техните продажни цени са се увеличили. Ръководството на предприятието „само определя честотата на оценката на стоково-материалните запаси по нетна реализируема стойност през отчетния период“ (НСС 2, 2016, т. 11.4).

В постановката за оценяването на стоките запаси по по-ниската между доставната и нетната реализируема стойност намира израз принципът на предпазливостта. Той изисква „оценяване и отчитане на предполагаемите рискове и очакваните евентуални загуби при счетоводното третиране на стопанските операции с цел получаване на действителен финансов резултат“ (Закон за счетоводството, 2021, чл.26, ал.1). Затова стоките не трябва да се отчитат със стойности, превишаващи очакваните суми от продажбата им. Чрез продажната стойност оценката на очакваната икономическата изгода от притежаваните стокови запаси се привежда в съответствие с променените пазарни условия за реализацията им. Използването на историческата цена в съчетание с нетната реализируема стойност при оценяването на стоките запаси в динамичната пазарна среда от своя страна отговаря и на изискването за вярно и честно представяне на имущественото състояние на предприятието в годишния му финансов отчет.

Ключов проблем при формирането на цената на придобиване на единица стока при комплексни доставки от чужбина е разпределението на разходите, отнасящи се за доставката като цяло (в това число разходи за транспорт и застраховане, товаро-разтоварни разходи, мита за вноса и др.) с цел включването им в цената на придобиване на отделните стоки. Считаме за целесъобразно такова разпределение на общата сума на разходите по съответната доставка да се извършва чрез методика, при която за база се приема покупната стойност на внесените в страната стоки. За практическото ѝ прилагане е необходимо определянето на коефициент на разпределение като отношение между сумата на разходите по доставката, изразени в левова равностойност и величината на покупната стойност на стоките, изразена също в левова равностойност. Използването на този коефициент дава възможност разходите, отнасящи се за доставката като цяло да се включват в единичната цена на придобиване на конкретните видове стоки от всяка отделна доставка, въпреки количествената несъизмеримост на стоките, произтичаща от изразяването на количествата им чрез различни натурални измерители. Тази методика позволява да се осигури прецизно определяне на цената на придобиване на единица стока, което от своя страна е от съществено значение за прилагането на различните методи за текущо оценяване потреблението на стоките, т.е. за определяне на отчетната стойност на стоките, по която се отписват от състава на имуществото на предприятието след осъществяване на продажбата им. Важно е да обърнем внимание на това, че тези оценъчни методи се прилагат винаги по отношение на конкретни видове стокови запаси, което обуславя потребност от създаване на аналитична счетоводна информация за количеството, единичната цена на придобиване и общата стойност по конкретни видове стоки, както и за момента на придобиването и на изписването им.

4. СРАВНИТЕЛЕН АНАЛИЗ НА МЕТОДИТЕ ЗА ОТПИСВАНЕ НА СТОКИТЕ ПРИ ТЯХНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ И ВЛИЯНИЕТО ИМ ВЪРХУ КЛЮЧОВИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН АНАЛИЗ НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ТЪРГОВСКИ БИЗНЕС НА БЪЛГАРСКИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ (РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЯ)

Основните трудности и проблеми в процеса на оценяване на стоките при тяхното потребление възникват поради това, че обикновено отделните партии от едни и същи видове стоки се придобиват по различни цени при всяка отделна доставка. Различията в цените на придобиване са най-значителни в периодите на инфлация. Преодоляването на тези проблеми, произтичащи от прилагането на историческата цена при текущото оценяване на стоките при придобиване, изисква да се използват съответни методи за оценяване разхода на стоково-материални запаси. В съответствие с разпоредбите на НСС 2, когато стоките запаси не са взаимозаменяеми и са свързани с конкретни проекти или клиенти, е необходимо да се отписват по метода на конкретно определената стойност, при който се извършва конкретна идентификация на разходите. Това означава, че конкретни разходи се свързват с определени единици от стоките запаси. Но такова конкретно идентифициране на разходите е практически неприложимо при голям брой позиции стокови запаси, които обикновено са взаимозаменяеми. Когато няма възможност да се използва метода на конкретно определената стойност, съгласно препоръчителния подход, регламентиран от стандарта, предприятието може да избере метода „първа входяща, първа изходяща стойност“ (известен още като метод FIFO) или метода „средно претеглена стойност“. Според същия национален счетоводен стандарт, при липса на условия за използване на препоръчителните методи, се разрешава да се избере допустимия алтернативен подход като се приложи метода „последна входяща, първа изходяща стойност“ (известен още като метод LIFO).

При метода FIFO стоките се оценяват при потреблението им по реда на тяхното придобиване. Стоките, „които са закупени първи, се изписват първи при продажба и при други намаления“ (НСС 2, 2016, т.9.2).

Когато се прилага този оценъчен метод, като налични в края на отчетния период остават стоките, които са придобити последни. Използването на метода позволява приходите от продажбите на стоките да се съпоставят с разходите, направени за придобиването им по реда, по който са възникнали. Това дава основание за извода, че този метод „най-добре представя обвързаността между конкретните резултати от продажбите и направените разходи за придобиване на съответните стоки“ (Mason, J., Mayer, M., 1990, с. 322). Смята се, че той „се доближава най-много до физическото движение на продуктите за повечето индустрии имащи умерен до бърз оборот на стоките“ (Chaudhry, A., Coetsee, D., Bakker, E., et al., 2016, с.155). Наред с това, може да се каже, че „методът FIFO не отразява най-точните или важни за вземането на решение стойности на дохода, когато се гледа от гледна точка на подчертаването на икономическите резултати, тъй като по-старите исторически разходи се съпоставят към текущите приходи (Mackenzie, V., Coetsee, D., Colyvas, V., et al., 2014, с.148)

С прилагането на метода “средно претеглена стойност” се цели да се постигне приблизително актуална стойност на разхода във всеки конкретен момент чрез включване в изчисленията на цялото налично количество от определен стокос запас и неговата обща стойност към момента на разхода. Така до известна степен се “изглажда” ефекта от флукуацията на цените на стоките.

При използване на метода LIFO най-напред се изписват стоките, които са придобити последни. По този начин в края на отчетния период остават стокосите запаси, които са били налични в началото на периода или са доставени първи.

Стойностите на разхода на стокосите запаси и на наличностите в края на отчетния период са различни при прилагането на отделните методи.

Ако подложим на сравнителен анализ двата метода - FIFO и LIFO, можем да направим някои важни изводи. При нарастване на доставните цени на стоките, чрез първия метод продадените стоки се отписват по по-ниска отчетна стойност, което води до по-висок финансов резултат от продажбите и по-висока стойност на наличните стокоси запаси в края на отчетния период. Ако се приложи вторият метод, стоките при продажбата им се отписват по по-висока отчетна стойност, това осигурява по-нисък финансов резултат, но и по-ниска стойност на крайните стокоси запаси. Следователно, при положение, че доставните цени на стоките непрекъснато нарастват, предприятията, използващи метода FIFO ще имат по-висок облагаем доход, а оттам и по-високи данъци. По-голямата сума на данъците ще доведе до изтичане на парични средства и невъзможност те да се инвестират отново в дейността на предприятието. В периоди на инфлация методът LIFO води до формиране на по-нисък финансов резултат и съответно до намаляване на данъчното облагане за предприятието. Поради тези причини се счита, че този метод е инфлационно ориентиран.

Предприятията имат право да избират метода, по който да оценяват потреблението на стокосите запаси, не може да го променят в рамките на една отчетна година и го оповестяват при представяне на счетоводната си политика в годишния финансов отчет. Препоръчително е един и същ метод да се прилага последователно и системно в течение на времето през отделните отчетни периоди (при непроменени условия на дейността). Това произтича от принципа за последователност на представянето и сравнителна информация, регламентиран от Закона за счетоводството. Съобразно този принцип „представянето и класификацията на статиите във финансовите отчети, счетоводните политики и методите на оценяване се запазват и прилагат последователно и през следващите отчетни периоди с цел постигане на сравнимост на счетоводните данни и показатели на финансовите отчети“ (Закон за счетоводството, 2021, чл. 26, ал.1).

Прилаганите методи при оценяването на стокосите запаси оказват значително влияние върху показателите за финансово-счетоводен анализ на дейността на българските предприятия, извършващи международен търговски бизнес. Това въздействие е особено осезателно върху стойностното измерение на финансовия резултат от продажбите на стоки, върху показателите за обръщаемост на стокосите запаси, върху възвращаемостта на инвестициите в стокоси запаси, а посредством това и върху рентабилността на външнотърговската дейност и възвращаемостта на инвестициите като цяло за предприятието. Важно е да се има предвид и обстоятелството, че стокосите запаси имат много висок относителен дял в общата сума на активите на предприятията, специализирани в извършването на международен търговски бизнес и по-бързата стокоса обръщаемост осигурява по-висока възвращаемост на инвестициите им. Методиките за оценяване на стокосите запаси влияят и върху общата ликвидност на тези предприятия.

При финансово-счетоводния анализ на международния търговски бизнес е особено важно да се вземе под внимание влиянието, което имат различните методи за оценяване на стокосите запаси върху съставните елементи на анализирания коефициенти. Според Бернстайн, “използването на метода LIFO при оценка на запасите може да направи и коефициента на обръщаемост, и коефициента на обща ликвидност практически безсмислени” (Бернстайн, Л., 1996, с. 413). Когато в условията на нарастване на цените разхода на стокосите запаси се оценява по метода LIFO, коефициентът на обща ликвидност може бъде чувствително

занижен поради значително по-ниската оценка на наличните крайни запаси в сравнение с тяхната текуща стойност. Прилаганият метод за оценяване на разхода на стоките запаси оказва влияние не само върху числителя на коефициента на обща ликвидност, но и върху знаменателя, чрез сумата на данъчните задължения, свързани с финансовия резултат. Трябва да се отбележи също, че много ниската стойност на наличните стоките запаси в края на отчетния период в резултат на използването на метода LIFO може да доведе до твърде високо равнище на коефициента на обрачаемост. Ето защо в годишните финансови отчети е необходимо да се оповестява информация, която да дава възможност ниската оценка на крайните стоките запаси, изчислена на базата на метода LIFO, в период на висока инфлация да се приспособи за целите на анализа така, че да бъде полезна за включване в коефициента на обрачаемост на стоките запаси и коефициента на обща ликвидност. „Оказвайки негативно влияние върху целия възпроизводствен процес, инфлацията влошава и изкривява финансовото състояние на предприятията и затруднява неговия анализ“ (Домбровская, Е.Н., 2014, с.37).

Съществени проблеми, свързани с оценяването на стоките запаси и съпоставимостта на информацията възникват при междуфирмените сравнения на предприятията, занимаващи се с международен търговски бизнес. В случая, когато две предприятия например прилагат за оценяване на стоките си запаси метода LIFO, показателите, при изчисляването на които участва сумата на крайните стоките запаси може да се окажат несъпоставими вследствие на това, че съответните запаси може да са били придобити в отчетни периоди със съществено различни равнища на цените. Сред основните проблеми, „възникващи във връзка с информационната осигуреност на всички тези сравнения, са въпросите по отношение на съпоставимостта и пълнотата на използваната счетоводна информация“ (Петрова, Д., 2022, с.3)

Важното значение на информацията, касаеща оценката на стоките запаси, прави наложително нейното оповестяване като част от счетоводната политика на предприятието.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Резултатите от направените изследвания на проблематиката водят до заключението, че е изключително важно внимателно да се преценява оценъчната политика по отношение на стоките на предприятията, занимаващи се с международен търговски бизнес, не само от гледна точка на текущия отчетен период, но и на няколко отчетни периода. Един от приоритетните аспекти на финансово-счетоводния анализ в тези предприятия са детайлизираните анализи на стоките запаси, което се обуславя от значимостта и важната им роля в контекста на цялостния процес на анализ на възвращаемостта на инвестициите. Това налага системата за аналитично счетоводно отчитане на стоките да се организира така, че да функционира с висока степен на гъвкавост и в точно съответствие със съвременните информационни изисквания на анализа и на процесите на вземане на управленски решения в предприятието. Управленската счетоводна система в предприятието „се създава с цел осигуряване на информация и анализи за целите на управлението. Или тя трябва да кореспондира с необходимостта на управлението от информация и анализи“ (Рупска, Т., 2022, с. 341). В съвременния бързоразвиващ се дигитален свят е необходимо предприятията „да се съобразяват със скоростта на преориентиране на клиентите и едновременно с това да изпреварват конкурентите си. Новото правило се нарича „гъвкавост“ (Котляр, Ф., Картаджая, Х., Сетиауан, И., 2022, с. 264). Счетоводната информация за стоките запаси има ключово значение както за целите на управлението на предприятията, осъществяващи международен търговски бизнес, така и за външните потребители на информацията от техните финансови отчети. Оповестяването на счетоводната политика за оценяването на стоките запаси в годишните финансови отчети на предприятията е полезно и ценно за ползвателите им с оглед изграждането на правилни преценки за постигнатите резултати, тенденциите в развитието и прогнозирането на предстоящата дейност.

БИБЛИОГРАФИЯ

- Бернстайн, Л. (1996). Анализ финансовой отчетности. Москва, Финансы и статистика, с.413
- Домбровская, Е.Н. (2014). Бухгалтерская (финансовая) отчетность. Москва, Инфра-М, с.37
- Закон за счетоводството. (2021), последни изм. и доп. ДВ. бр. 19 от 05.03.2021 г. Наличен в: <https://lex.bg/laws/ldoc/2136697598> /последен достъп: 20.03.2023 г./
- Котляр, Ф., Картаджая, Х., & Сетиауан, И. (2022). Маркетинг 5.0 за технологиите и хората. София, Локус пбблишинг, с.264
- Национален счетоводен стандарт /НСС/ 2 „Отчитане на стокково-материалните запаси“. (2016) Наличен в: <https://audit-bg.com/wp-content/uploads/dokumenti/SS2.pdf> /последен достъп: 20.03.2023 г./
- Петрова, Д. (2022). Модели за детайлизиран анализ и осигуряване на аналитична счетоводна информация за експортната дейност, *Актив – счетоводна матрица*, София, бр. 2, с.3

- Правилник за прилагане на Закона за данък върху добавената стойност. (2022), последни изм. и доп. ДВ. бр. 59 от 26.07.2022 г. Наличен в:<https://lex.bg/bg/laws/ldoc/2135534826> /последен достъп: 20.03.2023 г./
- Рупска, Т. (2022). „Теория на ограниченията“ – предизвикателство пред управленското счетоводство, Колективна монография „Икономиката на България и Европейския съюз: финанси, счетоводство, финансов контрол“, София, Издателски комплекс – УНСС, с. 341
- Chaudhry, A., Coetsee, D., Bakker, E., et al. (2016). Международни стандарти за счетоводство и финансова отчетност - коментари и приложения, Вивид Райс, София, с.155
- Mackenzie, B., Coetsee, D., Colyvas, B., et al. (2014). Коментари и приложения на Международните стандарти за счетоводство и финансова отчетност, Данимекс, София, с.148
- Mason, J., & Mayer, M. (1990). *Modern Retailing: Theory and Practice*, Fifth Edition, Boston, p.322